МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

А. П. Гринчук
Проведення оцінювання діяльності громадських організацій та установ, як окремий вид оціночної діяльності *506*

Ю. Е. Пашко
Охорона земель в містах а також інших населених пунктах *508*

Д. В. Святецький
Банкрутство фермерських господарств у новій реальності: виклики економіки та менеджменту *510*

Р. О. Поливач
Економічні санкції як відповідь міжнародного співтовариства на ядерну програму Ірану *513*

Я. В. Кушнір
Оренда території Гуантанамо як виклик принципу територіальної цілісності держав у міжнародному публічному праві *515*

А. А. Тернавська
Деякі аспекти криміналізації суспільно небезпечних діянь у сфері радіоекологічної безпеки *518*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

С. О. Лисенко
Формування державної політики у сфері інформаційної безпеки: пріоритети та інституційне забезпечення *521*

І. В. Сервецький
Моральна риторика, як ширма під час війни: між словом і смертю *523*

С. Г. Голубицький
Фінансові ризики в умовах сучасної геополітичної ситуації, як загроза економічній безпеці *525*

А. І. Тараненко
Забезпечення інформаційної безпеки фінансових установ в системі державного управління: сучасна методологія *528*

О. І. Ткаченко
Ідентифікація джерел інформації щодо викликів і загроз безпеці, крізь призму публічного управління *530*

О. В. Поляков
Перспективи розвитку нотаріату в умовах цифровізації: правовий аспект *532*

О. І. Полотнянко
Технічні інформаційні загрози виборчому процесу: правовий аспект *535*

Д. В. Шейбут
Сучасні міграційні процеси в ЄС: безпековий вимір *537*

2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР). 2017. № 45. Ст. 403. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text
3. *Гриськов М. М.* (2025). Правове регулювання здійснення електронного голосування за правом Європейського Союзу в контексті проблематики впровадження електронного голосування в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій.* Серія: право, публічне управління та адміністрування, (16). URL: https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-16-02-06
4. Recommendation CM/Rec(2009)1 of the Committee of Ministers to member states on electronic democracy (e-democracy) : adopted by the Committee of Ministers on 18 February 2009 at the 1049th meeting of the Ministers' Deputies. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2009. 47 p. (Legal instruments). URL: https://www.coe.int/t/dgap/goodgovernance/activities/key-texts/recommendations/recommendation_cm_rec2009_1_en_pdf.pdf

Д. В. ШЕЙБУТ

канд. юрид. наук, доцент кафедри національної безпеки
Інституту безпеки ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом"

СУЧАСНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄС: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР

Міграційні процеси в Європейському Союзі у XXI столітті стали однією з найгостріших соціально-політичних проблем, що вимагають комплексного аналізу з позицій безпеки. Масовий наплив мігрантів, зумовлений як економічними труднощами, так і воєнними конфліктами, особливо на Близькому Сході, в Африці та Азії, став викликом не лише для національних політик окремих держав, а й для загальноєвропейського простору безпеки. У зв'язку з цим актуалізується концепт "міграційної безпеки", який в науковому дискурсі дедалі частіше трактується як складова національної та регіональної безпеки, що охоплює політичні, соціальні, економічні та культурні виміри. Сутність безпекового виміру міграції полягає у потенційній загрозі, яку становлять як неконтрольовані потоки мігрантів, так і неспроможність інституцій ЄС до своєчасного реагування на новітні виклики глобального характеру.

Особливої уваги вимагає аналіз структурних чинників, що сприяють нестабільності всередині ЄС у контексті міграції. До них можна віднести фрагментарність імміграційної політики, відсутність єдиного центру прийняття рішень щодо розподілу біженців, а також зростання популізму і праворадикальних настроїв у країнах-членах. Посилення контролю на зовнішніх кордонах ЄС, ініціативи з реформування Шенгенської зони, створення спільних агентств з охорони кордонів, таких як Frontex, свідчать про прагнення Брюсселя інституціоналізувати захист безпеки через обмеження мобільності осіб, що не мають легального статусу перебування. Проте ці кроки не завжди супроводжуються ефективною інтеграційною політикою, що породжує сегрегацію, соціальне відчуження і зростання конфліктності в приймаючих державах. Таким чином, безпековий вимір сучасної міграції в ЄС не може бути зведений лише до фізичного контролю за кордонами, оскільки безпека охоплює також і соціальну злагоду, стабільність інституцій та рівень довіри між різними етнічними й культурними групами.

Наукові дослідження вказують на те, що розрив між нормативними засадами ЄС, які декларують дотримання прав людини, свободу пересування та толерантність, і реальною практикою управління міграцією сприяє формуванню нових загроз. З одного боку, Європа намагається зберегти імідж гуманітарного простору, здатного до прийому біженців і надання притулку; з іншого — значна частина політичних рішень спрямована на жорсткі обмеження, депортації та укладання угод із країнами транзиту, часто авторитарного типу, що суперечить європейським цінностям. Така дихотомія спричиняє не лише юридичні й моральні суперечності, а й знижує довіру громадян до інституцій ЄС, сприяючи посиленню ксенофобських настроїв та радикалізації політичного спектру. У цьому контексті питання безпеки набуває багаторівневого характеру: воно охоплює державну, громадську, інституційну та індивідуальну безпеку, зокрема у вигляді конфліктів на етнічному чи релігійному ґрунті, соціальної маргіналізації мігрантів, порушення прав людини та зростання загального рівня насильства в урбанізованих просторах.

Сучасні міграційні виклики в Європі потребують не лише реагування, а й випереджувального стратегічного планування. Питання полягає у тому, наскільки ЄС здатен трансформувати свій підхід до управління міграцією з реактивного на проактивний, де безпековий вимір поєднуватиметься з гуманітарним і правовим. Без цього будь-яка система контролю залишатиметься фрагментарною, а політика — ситуативною. В умовах зростаючих глобальних загроз, пов'язаних із кліматичними змінами, новими воєнними конфліктами, кібератаками та деградацією державності в окремих регіонах світу, питання безпеки міграційних процесів постає як пріоритетне для збереження європейської ідентичності, стабільності інституцій та захисту основоположних свобод.

Інституційна відповідь Європейського Союзу на виклики, пов'язані з міграційними процесами, демонструє поступове усвідомлення політичними елітами необхідності системного підходу до управління мобільністю населення в умовах глобалізації, нестабільності сусідніх регіонів та ескалації конфліктів. Особливого значення ці виклики набули в контексті міграційної кризи 2015–2016 років, коли мільйони біженців із Сирії, Афганістану, Іраку та інших держав шукали притулку на території ЄС. У цьому контексті українські дослідники все частіше звертаються до аналізу безпекового виміру міграції, розглядаючи його не лише через призму державного контролю, а як комплексну проблему, що охоплює інституційний, культурний, соціально-економічний і нормативно-правовий рівні. У статті Бойчука Д. та Грози Д. докладно проаналізовано механізми політичної реакції ЄС на першу хвилю кризи, а також описано наслідки недостатньої готовності інституцій до швидкого перерозподілу навантаження між країнами-членами. Автори наголошують на системних вадах європейської міграційної політики: відсутності солідарності, надмірної централізації ухвалення рішень і слабкості зовнішньополітичної складової [2].

Водночас важливим напрямом дослідження безпекового виміру є осмислення трансформаційної природи самої категорії "безпека" у зв'язку з глобалізаційними зрушеннями. Традиційне уявлення про безпеку як захист від збройних загроз поступово витісняється ширшим, "м'яким" підходом, що передбачає врахування факторів соціального конфлікту, політичної нестабільності, екологічних змін, економічної нерівності та демографічного тиску. Сучасна міграція потребує саме такого інтегрального осмислення, адже саме в зоні дотику різних безпекових індикаторів — культурних, соціальних, правових — і виникає загроза деструктивного впливу мобільності на регіональну стабільність [4]. Зростання числа нелегальних мігрантів, торгівля людьми, соціальна маргіналізація етнічних меншин, конфлікти на релігійному чи

ідентичнісному ґрунті — всі ці фактори мають не лише гуманітарну, а й безпосередньо безпекову природу.

Розгляд міграції як виклику регіональній безпеці ЄС потребує також історичного порівняння хвиль міграцій, їх наслідків і зміни дискурсу, що їх супроводжує. У цьому контексті варта уваги праця Ганни Тараненко, в якій проаналізовано еволюцію європейської політики від післявоєнного періоду до сучасності. Авторка вказує на суперечливість позицій держав-членів ЄС, що ускладнює спроби досягти консолідованого бачення безпеки. З одного боку, ЄС прагне зберегти імідж простору гуманітарної допомоги, де права людини визнаються вищою цінністю. З іншого — політична реальність та тиск з боку електорату змушують держави впроваджувати жорсткі обмежувальні заходи, які суперечать задекларованим принципам. Цей дихотомічний підхід породжує недовіру до інституцій, стимулює популістські рухи та створює поле для політичної маніпуляції темою міграції [5]. Тараненко стверджує, що ЄС постає перед необхідністю реформування концепції регіональної безпеки із залученням не тільки державних структур, але й транснаціональних і громадських організацій, здатних виступити посередниками між владою та мігрантськими спільнотами.

Окрему позицію в сучасному українському науковому дискурсі займає розгляд міграції як чинника трансформації міжнародної політики ЄС. Відповідь ЄС на виклики масового переміщення змусила його переосмислити підходи до співпраці з країнами походження та транзиту мігрантів, зокрема Туреччиною, Лівією, Тунісом. У межах зовнішньої політики значно посилився елемент "безпекового експортного тиску" — тобто намагання регулювати рух населення поза межами самого ЄС [3]. Український контекст у цьому разі виступає не лише об'єктом політики асоціації, а й потенційним суб'єктом, який формує нові моделі безпеки в умовах перманентної кризи.

За відсутності державної інтеграційної стратегії навіть потенційно вигідні міграційні процеси (наприклад, трудова міграція або міграція спеціалістів) можуть перетворитися на загрозу — як демографічну, так і культурну чи соціальну. Необхідність оцінки міграційної ситуації в динаміці, враховуючи як зовнішньополітичні впливи (зокрема воєнні загрози), так і внутрішньополітичні реформи, спрямовані на децентралізацію, соціальну інклюзію та розвиток людського потенціалу [1].

Джерела

1. *Баранецька О. В.* Характеристика позитивних і деструктивних впливів міграційних процесів на безпековий простір України. *ONLINE*. 2020. № 15. URL: DOI: 10.11232-2663-4139.15.11.
2. *Бойчук Д., Гроза Д.* Міграційні кризи як виклики безпеці ЄС: історія розвитку та сьогодення. *Право та інновації*. 2023. № 1. С. 96–104. URL: DOI: 10.37772/2518-1718-2023-1(41)-14.
3. *Гнаткович О. Д., Овчиннікова Т. В.* Міграційна криза ЄС як фактор змін сучасних міжнародних відносин. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2021. № 8. С. 86–98. –URL: DOI: 10.31866/2616-745x.8.2021.249023.
4. *Малиновська О.* Міграція та безпека: до питання взаємовпливу. *Міжнародний науковий вісник*. 2021. № 1. С. 33–39. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/publication/malynovska-migratsiia-ta-bezpeka.
5. *Тараненко Г. Г.* Міграційна криза ЄС як виклик європейській регіональній безпеці. *Політологічний вісник*. 2021. № 86. С. 210–224. URL: DOI: 10.17721/2415-881x.2021.86.210-224.